

Polisi'r Gymraeg

**wedi'i baratoi yn unol â
Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a
Safonau'r Gymraeg 2015**

Cynnwys

Rhagair	Tudalen
Adran A – Safonau Cyflenwi Gwasanaethau	4
1. Gohebiaeth	5
1.1 – 1.7 Gohebiaeth	5
1.8 E-byst Torfol/Llythyrau/Negeseuon Postmaster/Newyddlenni	6
1.9 Negeseuon 'Allan o'r Swyddfa'	6
1.10 Llofnod ar negeseuon e-bost	6
1.11 Cyfeiriadau e-bost generig	7
2. Gwneud / Ateb Galwadau Ffôn	7
2.1 – 2.7 Galwadau Ffôn	8
2.8 Negeseuon ar beiriannau ateb	8
3. Trefnu Cyfarfodydd / Gwahodd pobl i gyfarfodydd	9
3.1-3.7 Cyfarfodydd Cyhoeddus	9
3.8 Rhaglenni a Chofnodion	10
3.9 Adroddiadau	10
3.10 Cyflwyniad PowerPoint mewn cyfarfod cyhoeddus	10
3.11 Cyfarfodydd eraill â'r cyhoedd	11
4. Trefnu neu Ariannu Digwyddiad Cyhoeddus	11
4.1 Hyrwyddo digwyddiad cyhoeddus	11
4.2 Trefnu digwyddiad cyhoeddus	12
4.3 Cyhoeddiadau sain mewn digwyddiadau cyhoeddus	12
5. Ymgyrchoedd Cyhoeddusrwydd, Hysbysebu, Marchnata a Deunydd Arddangos	12
6. Gwybodaeth / Dogfennau ar gyfer y cyhoedd	12
7. Ffurflenni ar gyfer y cyhoedd	13
8. Llwyfan Ddigidol (Gwefannau, Mewnwyd, Teams, Apiau, Cyfryngau Cymdeithasol a Pheiriannau Hunanwasanaeth)	14
9. Arwyddion	16
10. Enwau Strydoedd	17
11. Derbynfeydd	18
12. Cortynnau Gwddf Cymraeg / Dysgwyr	18
13. Hysbysiadau Swyddogol a Hysbysiadau Cyhoeddus	18
14. Nawdd a Grantiau gan y Cyngor	19
15. Tendrau	20
16. Hunaniaeth Gorfforaethol	20
17. Cyrsiau sy'n agored i'r Cyhoedd	20
18. Negeseuon dros systemau sain	21

Adran B – Safonau Llundio Polisi	22
19. Llundio Polisi	22
19.1 Polisiâu newydd neu adolygu/addasu polisiâu cyfredol	22
19.4 Cyhoeddi ymgynghoriadau	22
19.7 Dyfarnu Grantiau	23
Adran C – Safonau Gweithredu	25
20. Camau Gweithredu i Reolwyr Atebol	25
20.1-20.7 Penodi Staff Newydd	25
21. Materion sy'n ymwneud ag Adnoddau Dynol	26
22. Technoleg Gwybodaeth	27
22.1 Gwrydd sillafu Cymraeg	27
22.2 Cysgliad	27
22.3 MS Office yn Gymraeg	27
23. Sgiliau Cymraeg staff y Cyngor	27
24. Cyrsiâu Cymraeg i staff	28
25. Dysgu Cymraeg	28
26. Adnoddau Dynol	28
26.1 Staffio	28
27. Recriwtio i swydd wag	30
28. Trefnu Cyfweiliadau	30
29. Cyhoeddiadau dros offer sain	31
30. Cwynion	31
Adran Ch – Safonau Hyrwyddo'r Gymraeg	32

Rhagair

Mae gofyn i bob aelod o staff y Cyngor gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, sy'n deillio o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a chyda'r polisi hwn, ceir manylion pellach amdanynt.

Bwriad Safonau'r Gymraeg yw ei gwneud hi'n haws i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau o ddydd i ddydd. Mae'r polisi hwn yn nodi sut y mae'r Cyngor yn bwriadu gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd a rhanddeiliaid yng Nghymru ac hefyd yn fewnol yn y Cyngor.

Mae'r Cyngor yn ymfalchïo yn niwylliant Cymraeg a Chymreig yr ardal a'i fod yn Gyngor dwyieithog. Nid yn unig y mae nifer fawr o drigolion Sir Ddinbych yn siaradwyr Cymraeg, mae nifer fawr o staff y Cyngor hefyd yn siaradwyr Cymraeg. Am y rheswm hwnnw, mae'r Cyngor wedi ymrwmo i hyrwyddo'r Gymraeg yn y gweithle. Mae hyn, nid yn unig yn sicrhau bod pob un o leoliadau gwaith y Cyngor yn weithleoedd dwyieithog, sy'n rhoi cyfle i weithwyr ddefnyddio'u sgiliau Cymraeg, ond mae hefyd yn hwyluso cynnig darpariaeth ddwyieithog i'n cwsmeriaid.

Mae pedair prif rhan i'r polisi hwn, yn unol â phenawdau Safonau'r Gymraeg, sef Cyflenwi Gwasanaethau, Llunio Polisi, Gweithredu a Hyrwyddo'r Gymraeg. Mae rhif pob safon i'w weld wrth ymyl pob pwynt, er gwybodaeth. Cewch ragor o fanylion am gynnwys bob rhan yn y dudalen gynnwys uchod.

Rheolwyr

Mae gennych chi rai dyletswyddau pellach dan y Safonau – mae'r rhain wedi'u nodi dan y pennawd perthnasol yn y polisi isod yn Adran C, pwynt 20. Maen nhw'n cynnwys elfennau fel holi'r gweithiwr newydd am eu dewis iaith, ym mha iaith fydden nhw'n hoffi cael eu contract ac ati.

Angen cymorth pellach gyda'r polisi?

Os hoffech gyngor neu gymorth gyda'r polisi hwn, yna mae croeso i chi gysylltu gyda Manon Celyn, Swyddog Iaith Gymraeg (manon.celyn@sirdinbych.gov.uk).

Pencampwyr Iaith Gymraeg

Mae gan bob Gwasanaeth yn y Cyngor bellach Bencampwr y Gymraeg gyda chyfarfodydd yn cael eu cynnal bob tri mis i fonitro cynnydd gyda'r Safonau ynghyd â rhannu arferion gorau a gweithredu fel cyfaill beirniadol. Mae gan yr aelodau ddealltwriaeth drylwyr o anghenion y Safonau a'r strategaeth gysylltiedig gan gynnal sesiynau codi ymwybyddiaeth ag ymarfer siopwr cudd ynghyd â gweithgareddau eraill i gydweithwyr a dysgwyr.

Gall y rôl gynnwys rhai o'r cyfrifoldebau canlynol:

- Hyrwyddo, annog a chefnogi mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gwaith
- Mentora staff sy'n dysgu Cymraeg
- Cefnogi ymgyrchoedd a mentrau mewnol i wneud y Gymraeg yn fwy gweladwy
- Creu ethos dwyieithog naturiol yn y gweithle
- Annog a chefnogi mwy o ddefnydd o'r Gymraeg fel iaith fusnes mewnol
- Hyrwyddo a hwyluso gwasanaeth dwyieithog yn eu Lleoliadau gwaith eu hunain

- Cynorthwyo i godi ymwybyddiaeth o'r iaith a phwysigrwydd yr iaith Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau
- Gweithio'n agos gyda'r Swyddog Iaith Gymraeg am Arweiniad a chefnogaeth
- Bod yn arweinydd brwdfrydig, sy'n arwain trwy esiampl ac yn edrych am dulliau o godi proffil yr iaith yn y gweithle

Adolygu'r Polisi

Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu bob blwyddyn fel bo angen.

Adran A – Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

1. Gohebiaeth

Mae'r Cyngor yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg fel ei gilydd. Mae gennym gytundeb gyda Chyngor Conwy ar gyfer Gwasanaethau Cyfieithu er mwyn sicrhau fod popeth yn cael eu hanfon at y cyhoedd yn ddwyieithog. Bydd Swyddog yr Iaith Gymraeg ar gael i wirio unrhyw ddogfen pe dymunwch cyn iddo gael ei anfon allan.

- 1.1 Os ydych yn cael unrhyw ohebiaeth (llythyr / e-bost ac ati) gan rhywun yn Gymraeg, yna mae'n **rhaid** i chi ei ateb yn Gymraeg. **(Safon 1)**
- 1.2 Os ydych chi'n siarad Cymraeg ac yn cysylltu ag unigolyn arall sy'n siarad Cymraeg o ran gwaith bob dydd, yna fe'ch anogir i wneud hynny yn Gymraeg.

Allanol

Pan fyddwch chi'n ysgrifennu at rywun tu allan i'r Cyngor am y tro cyntaf, mae'n **rhaid** i chi ofyn wrthyn nhw os ydyn nhw eisiau cael y llythyr / e-bost / gwybodaeth gennych chi'n Gymraeg. Os ydyn nhw'n ateb yn dweud eu bod nhw eisiau cael y wybodaeth yn Gymraeg, yna mae'n **rhaid** i chi:

- (a) gadw cofnod o hynny
- (b) cysylltu yn Gymraeg gyda'r unigolyn o hynny ymlaen, ac
- (c) anfon unrhyw ffurflenni y byddwch yn eu hanfon atynt o hynny ymlaen yn Gymraeg.

Os na wyddoch beth yw eu dewis iaith, yna dylech anfon yr ohebiaeth gyntaf yn ddwyieithog. **(Safon 2)**

- 1.3 Pan fyddwch chi'n ysgrifennu at ddau unigolyn sy'n byw yn yr un aelwyd (er enghraifft, rhieni plentyn) am y tro cyntaf, mae'n **rhaid** i chi ofyn wrth yr unigolion hynny a ydynt yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthyich yn Gymraeg, ac os:
  - (a) yw'r ddau unigolyn yn ymateb i ddweud eu bod yn dymuno hynny, mae'n **rhaid** i chi gadw cofnod o hynny, a chysylltu yn Gymraeg o hynny ymlaen;
  - (b) yw un o'r unigolion (ond nid y ddau) yn ateb i ddweud ei fod eisiau cael y wybodaeth yn Gymraeg, mae'n **rhaid** i chi gadw cofnod o'i ddymuniad, a darparu fersiwn Gymraeg i'r unigolyn hwnnw o hynny ymlaen pan fyddwch chi'n anfon gwybodaeth a gyfeirir at y ddau unigolyn hynny. **(Safon 3)**

- 1.4 Pan fyddwch chi'n anfon yr un ohebiaeth at nifer o bersonau, (e.e. pawb sy'n byw ar stad o dai yn Rhuthun), **rhaid** ichi anfon fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth ar yr un pryd ag y byddwch yn anfon unrhyw fersiwn Saesneg ohoni. Mae hyn yn wir beth bynnag fo dewis iaith y cwsmeriaid. Nid oes rhaid i ohebiaeth fynd at fwy nag un person ar yr un pryd er mwyn dod o dan y categori yma, ac felly mae e-byst awtomatig yn gynwysedig. Nid yw dewis iaith y cwsmer yn effeithio'r gofynion os yw'r ohebiaeth dan sylw yn mynd at nifer o bersonau. Rhaid i'r math yma o ohebiaeth gael ei anfon yn **ddwyieithog. (Safon 4)**
- 1.5 Os nad ydych chi'n gwybod os yw rhywun yn dymuno cael gwybodaeth gennych yn Gymraeg, yna mae'n **rhaid** i chi ddarparu fersiwn Gymraeg a Saesneg o'r ohebiaeth wrth ysgrifennu at yr unigolyn hwnnw. **(Safon 5)**
- 1.6 Rhaid i chi wneud yn siŵr bod yr un wybodaeth yn cael ei rhoi ar fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg pob gohebiaeth (dyddiad, cyfeirnod, cyfeiriad ac ati). Mae angen gwneud yn siŵr eich bod yn llofnodi pob ateb hefyd, ar yr ochr Gymraeg a'r ochr Saesneg. **(Safon 6)**
- 1.7 Mae angen i'r frawddeg a ganlyn gael ei chynnwys ar bob gohebiaeth, mewn cyhoeddiadau a hysbysiadau swyddogol, gan gynnwys llofnodion e-bost. **(Safon 7)**

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac ni fydd unrhyw oedi wrth ymateb i ohebiaeth a dderbyniwyd yn Gymraeg.

We welcome correspondence in Welsh and there will be no delay in responding to correspondence received in Welsh.

- 1.8 **E-byst torfol/Llythyrau/Newyddlenni** - Bydd unrhyw ohebiaeth dorfol sydd wedi'i hanelu at bob un aelod o staff y Cyngor / grŵp o staff / gwasanaeth cyfan ac ati a anfonir drwy negeseuon e-bost / llythyrau / Newyddlenni etc yn cael eu hanfon yn Gymraeg ac yn Saesneg ar yr un pryd bob amser oni bai eich bod yn gwybod mai Cymraeg yn unig neu Saesneg yn unig yw dewis iaith bob un o'r aelodau hynny o staff. Wrth anfon unrhyw fath o ohebiaeth yn ddwyieithog, mae'n rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi uwchben y testun Saesneg. **(Safon 98)**
- 1.9 **Negeseuon 'Allan o'r Swyddfa'** - Dylai neges 'allan o'r swyddfa' pob aelod o staff fod yn **ddwyieithog** gyda'r Gymraeg o flaen y Saesneg. Rhaid i chi wneud yn siŵr eich bod yn cynnwys gwybodaeth gwbl ddwyieithog, e.e.

Nid wyf yn y swyddfa ar hyn o bryd / I'm not in the office at the moment.

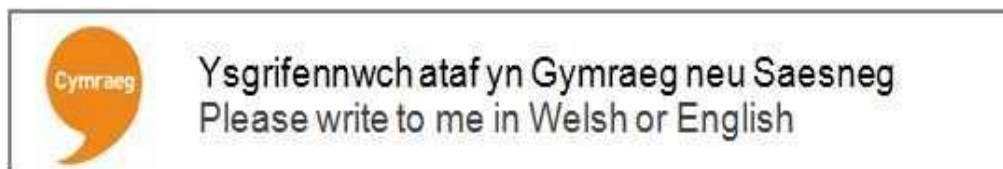
(Safon 135)

Os hoffech gymorth i gyfieithu eich neges allan o'r swyddfa, mae croeso i chi gysylltu â Swyddog yr Iaith Gymraeg (manon.celyn@sirddinbych.gov.uk).

- 1.10 **Llofnod ar negeseuon e-bost** – Dylai llofnod eich negeseuon e-bost fod yn ddwyieithog ac wedi'i osod fel a ganlyn:

[Enw Llawn]
[Teitl y Swydd yn Gymraeg / Teitl y Swydd yn Saesneg]
[Teitl yr Uned/Adran yn Gymraeg / Teitl yr Uned/Adran yn Saesneg]
[Teitl y Gwasanaeth yn Gymraeg / Teitl y Gwasanaeth yn Saesneg]
Cyngor Sir Ddinbych / Denbighshire County Council
[cyfeiriad.e-bost]@sirddinbych.gov.uk / @denbighshire.gov.uk
Ffôn/Phone: 01824 70[xxxx]

Siaradwyr Cymraeg rhugl - Dylai pob aelod o staff y Cyngor sy'n medru'r Gymraeg gynnwys y ddelwedd hon ar waelod eu llofnod i adael i gwsmeriaid, rhanddeiliaid a chydweithwyr wybod eu bod yn medru'r Gymraeg:

Dysgwyr – Yn yr un modd, dylai pob aelod o staff y Cyngor sy'n dysgu Cymraeg gynnwys y ddelwedd hon ar waelod eu llofnod i adael i gwsmeriaid, rhanddeiliaid a chydweithwyr wybod eu bod yn dysgu Cymraeg:

Gallwch lawrlwytho'r delweddau hyn o dudalen [Cymraeg yn y gweithle](#) ar ein mewnwyd. **(Safon 134)**

- 1.11 Bydd cyfeiriadau e-bost generig yn cael cyfeiriad e-bost Cymraeg a Saesneg o'r cychwyn cyntaf. Er enghraifft:

Cyfeiriad e-bost:

cynllunio@sirddinbych.gov.uk / planning@denbighshire.gov.uk

Mae modd cael **cyfeiriad e-bost dwyieithog hefyd. (Safon 134 a 135)**

2. Gwneud / Ateb Galwadau Ffôn

- 2.1 Wrth ateb y ffôn, mae'n **rhaid** i'r hyn ydych chi'n ei ddweud fod yn **hollol ddwyieithog** (mae hyn yn berthnasol i alwadau ffôn mewnol ac allanol). **(Safon 8, 9 a 20)**
- 2.2 Dyma enghraifft o eiriad i'w ddefnyddio:

Bore da, Cyngor Sir Ddinbych
Good morning, Denbighshire County Council

Pnawn da, Cyngor Sir Ddinbych

Good afternoon, Denbighshire County Council

Yn amlwg, gallwch gyfnewid "Cyngor Sir Ddinbych" / "Denbighshire County Council" yn yr enghreifftiau uchod ag enw dwyieithog eich Gwasanaeth neu Is-Adran - y peth pwysig i'w gofio yw bod yn rhaid i'r cyfarchiad fod yn **gwbl ddwyieithog** gyda'r **Gymreg yn gyntaf**.

- 2.3 Pan fo unigolyn yn cysylltu â chi dros y ffôn ac yn siarad Cymraeg gyda chi, mae'n **rhaid** i chi ddelio gyda'r alwad yn Gymraeg **bob amser**.

Nid yw'n dderbyniol gofyn iddo droi i'r Saesneg os nad ydych chi'n deall Cymraeg.

Os nad ydych chi'n deall Cymraeg, cewch egluro yn gwrtais nad ydych yn siarad Cymraeg a throsglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio gyda'r alwad yn Gymraeg. **(Safon 10 a 19)**

- 2.4 Mae'n rhaid i rif ffôn y gwasanaeth Cymraeg fod yr un peth â rhif ffôn y gwasanaeth Saesneg cyfatebol bob amser. Hynny yw, chewch chi ddim defnyddio un rhif ar gyfer gwasanaeth Cymraeg a rhif ffôn gwahanol ar gyfer y gwasanaeth Saesneg. Mae gwasanaeth sy'n gofyn i'r galwr wasgu 1 am Gymraeg a 2 am Saesneg yn dderbyniol. **(Safon 13)**
- 2.5 Os byddwch chi'n rhoi cyhoeddusrwydd i rif ffôn, e.e. ar wefan, ar ochr fan, ar daflen etc, mae'n rhaid i chi dynnu sylw at y ffaith ein bod yn croesawu galwadau yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Byddai rhywbeth mor syml â:

	Rydym yn croesawu galwadau yn Gymraeg ac yn Saesneg We welcome calls in Welsh and English
---	--

yn ddigonol. **(Safon 14)**

- 2.6 Pan fyddwch chi'n ffonio rhywun am y tro cyntaf, mae'n **rhaid** i chi ofyn wrth yr unigolyn a yw'n dymuno derbyn galwadau ffôn oddi wrthyh yn y Gymraeg, ac os yw'n dweud ei fod yn dymuno derbyn galwadau ffôn yn Gymraeg, mae'n rhaid i chi **gadw cofnod** o'i ddymuniad, a chynnal galwadau ffôn gyda'r unigolyn hwnnw yn y Gymraeg o hynny ymlaen. Os nad ydych chi'n siarad Cymraeg, bydd rhaid i chi ofyn i gydweithiwr i ddelio gyda'r alwad ar eich rhan bob amser. **(Safon 21)**
- 2.7 Os byddwch yn trefnu system ffôn wedi'i hawtomeiddio i ateb unrhyw alwad, mae'n **rhaid** i chi drefnu bod y gwasanaeth cyfan wedi'i awtomeiddio yn Gymraeg ac yn Saesneg, a bydd **rhaid** i chi sicrhau bod y neges Gymraeg i'w chlywed gyntaf bob amser. **(Safon 22)**
- 2.8 **Negeseuon ar beiriannau ateb** – Rhaid i **bob neges** ar beiriant ateb fod yn **hollol ddwyieithog** gyda'r Gymraeg i'w chlywed cyn y Saesneg. Mae hyn yn cynnwys eich peiriant ateb personol chi drwy Jabber yn ogystal â chyfarchion

llais ar y prif system ffôn a ffonau symudol. Os nad ydych chi'n siarad Cymraeg, mae croeso i chi ofyn i gydweithiwr/Pencampwr y Gymraeg ar gyfer eich gwasanaeth recordio eich neges llais. Os cewch anhawster technegol yn gosod neges allan o'r swyddfa, llofnod dwyieithog neu neges peiriant ateb - cysylltwch â Desg Gymorth TG. **(Safon 16)**

3. Trefnu Cyfarfodydd / Gwahodd pobl i gyfarfodydd

Os byddwch angen gwasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfod sy'n cael ei gynnal ar-lein, rhaid i'r cyfarfod hwnnw fod drwy Zoom neu Microsoft Teams.

Cyfarfodydd cyhoeddus / Cyfarfodydd rhanddeiliaid.

Ym **mhob cyfarfod** cyhoeddus, ymchwiliad cyhoeddus a gwrandawriad a gynhelir gan y Cyngor, bydd croeso i'r rhai sy'n bresennol gyfrannu yn Gymraeg neu yn Saesneg neu yn ddwyieithog. Er mwyn hwyluso cynnal cyfarfodydd dwyieithog, bydd y Cyngor yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ym mhob cyfarfod o'r fath, ac ar ddechrau'r cyfarfod croesewir y rhai sy'n bresennol a'u hysbysu bod croeso iddynt siarad eu dewis iaith.

Bydd anghenion unigol yn cael eu hystyried a bydd addasiadau yn cael eu rhoi ar waith lle bo angen.

Yr unig eithriad i'r drefn uchod fydd cyfarfodydd y gwyddys ymlaen llaw hyd sicrwydd na fydd angen cyfieithydd ynddynt, naill ai:

- (a) am fod pawb fydd yn bresennol yn deall Cymraeg; neu
- (b) am fod pawb fydd yn bresennol yn ddi-Gymraeg; neu
- (c) am mai Cymraeg yn unig neu Saesneg yn unig yw dewis iaith pawb sy'n bresennol.

3.1 Os ydych chi'n gwahodd unigolyn i gyfarfod, rhaid i chi ofyn a ydynt eisiau defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, a rhoi gwybod iddynt y byddwch, os oes angen, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw. **(Safon 24)**

3.2 Os ydych wedi gwahodd unigolyn i gyfarfod, a'i fod wedi rhoi gwybod i chi ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, mae'n rhaid i chi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod (os nad ydych chi'n cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth y gwasanaeth cyfieithu). **(Safon 24A)**

Gallwch drefnu bod cyfieithydd ar y pryd yn bresennol drwy gysylltu â'r Adran Ddemocratiaeth ar est. 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu Steve.price@sirddinbych.gov.uk i drefnu. Peidiwch â cheisio defnyddio google translate neu bing translate ar gyfer cyfieithu oni bai eich bod yn siaradwr Cymraeg hyderus gan nad ydynt bob amser yn gywir.

3.3a Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, mae'n **rhaid** i chi ofyn i bob unigolyn a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod. **(Safon 27)**

- 3.3b Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf un o'r gwahoddedigion wedi rhoi gwybod i chi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, yna mae'n **rhaid** i chi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod. **(Safon 27A)**

Gallwch drefnu bod cyfieithydd ar y pryd yn bresennol drwy gysylltu â'r Adran Ddemocratiaeth ar est. 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu steve.price@sirddinbych.gov.uk i drefnu. Peidiwch â cheisio defnyddio google translate neu bing translate ar gyfer cyfieithu oni bai eich bod yn siaradwr Cymraeg hyderus gan nad ydynt bob amser yn gywir.

- 3.4 Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, mae'n rhaid i chi nodi ar unrhyw ddeunydd sy'n ei hysbysebu (fel y rhaglen ac ati), ac ar unrhyw wahoddiad iddo, fod croeso i unrhyw un sy'n bresennol ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod. **(Safon 30)**

- 3.5 Os ydych chi'n anfon gwahoddiadau i gyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i'r cyhoedd rhaid i chi eu hanfon yn Gymraeg ac yn Saesneg **ar yr un pryd**. **(Safon 31)**

- 3.6 Os byddwch yn gwahodd pobl i siarad mewn cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, mae'n rhaid i chi ofyn i bob person sy'n cael ei wahodd i siarad a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg, ac os yw'r person hwnnw yn rhoi gwybod i chi ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, yna mae'n rhaid i chi drefnu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gyfer y cyfarfod. **(Safon 32)**

Gallwch drefnu bod cyfieithydd ar y pryd yn bresennol drwy gysylltu â'r Adran Ddemocratiaeth ar est. 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu steve.price@sirddinbych.gov.uk i drefnu.

- 3.7 Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, **rhaid** i chi sicrhau bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod, ac mae'n rhaid i'r Cadeirydd ddweud wrth bawb sy'n bresennol:

- (a) bod croeso iddynt ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael.

(Safon 33)

- 3.8 **Rhaglenni a Chofnodion** - Bydd **holl** Raglenni a Chofnodion cyfarfodydd y Cyngor, y Cabinet a'i bwyllgorau cysylltiedig ar gael i'r Cyhoedd yn eu dewis iaith (Cymraeg neu Saesneg) neu'r ddwy iaith. **(Safon 34)**

- 3.9 **Adroddiadau** – Bydd pob adroddiad a baratoir gan swyddogion y Cyngor neu gan asiantau'r Cyngor ar gyfer cyfarfod o'r Cyngor, y Cabinet a'i bwyllgorau cysylltiedig yn cael ei gyflwyno i'r cyhoedd yn Gymraeg ac yn Saesneg ar yr un pryd. Pan fydd swyddogion y Cyngor yn trefnu i asiantau allanol baratoi adroddiad i'w gyflwyno i'r Cyngor hwn neu i gyfarfod o'r Cabinet, neu bwyllgorau cysylltiedig, bydd yn rhan o'r trefniadau fod yr asiantau'n cyflwyno'r adroddiad hwnnw i'r cyfarfod yn ddwyieithog. Hefyd bydd rhaid sicrhau eich bod yn defnyddio'r [templedi dogfennau yn yr arweinyfr cyfathrebu](#) ar LINC er mwyn cydymffurfio â'r brandio corfforaethol. **(Safon 34)**

- 3.10 Os ydych yn defnyddio, arddangos neu'n dosbarthu deunydd ysgrifenedig e.e.

cyflwyniad PowerPoint i'w arddangos mewn cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, mae'n **rhaidd** sicrhau bod y deunydd hwnnw'n cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, ac mae'n rhaid peidio â thrin unrhyw destun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg (mae'n rhaid i'r ddau fod yr un maint, ac yr un mor hawdd i'w weld â'r llall). Hefyd bydd rhaid sicrhau eich bod yn defnyddio'r [templodi dogfennau yn yr arweinyfr cyfathrebu](#) ar LINC er mwyn cydymffurfio â'r brandio corfforaethol. **(Safon 34)**

Cyfarfodydd eraill â'r cyhoedd

- 3.11 Bydd croeso i'r cyhoedd, wrth gyfarfod wyneb yn wyneb â swyddogion y Cyngor neu gynrychiolwyr y Cyngor, gyfathrebu yn Gymraeg neu'n Saesneg. Os nad yw'r swyddog perthnasol yn gallu siarad Cymraeg, bydd swyddog arall sy'n siarad Cymraeg yn cael ei ddarparu i hwyluso'r gwaith. Lle nad oes modd trefnu bod swyddog arall ar gael i hwyluso'r cyfarfod, e.e. os nad yw deilydd swydd arbenigol yn siarad Cymraeg, yna, mae posib trefnu bod y cyfarfod yn cael ei gynnal drwy gyfieithydd ar y pryd pan nad oes unrhyw opsiwn arall ar gael.

Bydd strategaethau'r Gwasanaethau ar gyfer bodloni'r angen am gynnal cyfarfodydd yn y ddwy iaith yn cynnwys:

- (a) lleoli nifer priodol o staff dwyieithog yn y gweithleoedd hynny lle bydd y cyhoedd yn aml yn cyfathrebu â'r Cyngor (e.e. derbynfydd, swyddfeydd cynghori, llyfrgelloedd, cownteri gwasanaeth ac yn y blaen);
- (b) trefnu timau gwasanaeth yn y fath fodd fel eu bod yn cynnwys staff a all gyfathrebu â'r cyhoedd yn ddwyieithog (e.e. timau gofal cymdeithasol; staff cartrefi preswyl a chartrefi gofal yr awdurdod; timau ymgynghorol addysg; timau cynghori ac yn y blaen);
- (c) cynnig dewis iaith **bob tro** y trefnir cyfarfod ymlaen llaw;
- (ch) rhoi cyhoeddusrwydd i bolisi'r Cyngor o sicrhau mai'r cyhoedd yn hytrach na'r swyddogion fydd yn dewis pa iaith i'w defnyddio mewn cyfarfodydd o'r fath;
- (d) sicrhau, yn y gweithleoedd hynny lle nad oes staff Cymraeg ar gael bob amser, bod modd nôl swyddog dwyieithog yn ddi-oed i gynnal cyfarfod yn Gymraeg pan fydd angen;
- (dd) sicrhau bod digon o swyddogion dwyieithog ymysg staff y gwahanol wasanaethau fel bod modd trefnu i o leiaf un swyddog dwyieithog fod yn bresennol ym mhob cyfarfod cyhoeddus ac eithrio'r rhai y gwyddys ymlaen llaw na fydd neb yn siarad Cymraeg ynddynt. **(Safon 30-34)**

4. Trefnu neu Ariannu Digwyddiad Cyhoeddus

- 4.1 Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, mae'n **rhaidd** i chi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth hyrwyddo'r digwyddiad (er enghraifft, o ran y ffordd y mae'r digwyddiad yn cael ei hysbysebu neu y rhoddir cyhoeddusrwydd i'r digwyddiad). **(Safon 35)**

- 4.2 Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, mae'n **rhaidd** i chi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn y digwyddiad (er enghraifft, mewn perthynas â'r gwasanaethau sy'n cael eu cynnig i bobl sy'n bresennol yn y digwyddiad, mewn perthynas ag arwyddion sy'n cael eu harddangos yn y digwyddiad, ac mewn perthynas â chyhoeddiadau sain a wneir ynddo). **(Safon 36)**
- 4.3 Rhaid i unrhyw gyhoeddiadau sain mewn digwyddiadau o'r fath gael eu gwneud yn Gymraeg yn gyntaf ac yna'n Saesneg bob amser. **(Safon 87 a 144)**

5. Ymgyrchoedd Cyhoeddusrwydd, Hysbysebu, Marchnata

Hysbysiadau a Datganiadau i'r Wasg a'r Cyfryngau

- 5.1 Bydd pob hysbysiad, datganiad i'r wasg a datganiadau gan y Cyngor i'r wasg a'r cyfryngau yn cael eu darparu yn yr iaith y mae'r cyfryngau'n gweithredu ynddi. **(Safon 37)**
- 5.2 Pan gyhoeddir hysbysiadau cyhoeddus mewn cyhoeddiadau yng Nghymru, fe'u cyhoeddir yn ddwyieithog mewn cyhoeddiadau Saesneg ac yn Gymraeg yn unig mewn cyhoeddiadau Cymraeg. **(Safon 37)**
- 5.3 Bydd yr holl hysbysiadau, datganiadau i'r wasg a datganiadau gan y Cyngor i'r wasg a'r cyfryngau sy'n cael eu cyhoeddi ar y wefan yn ddwyieithog. **(Safon 37)**
- 5.4 Rhaid i unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu ddeunydd hysbysebu yr ydych yn ei lunio gael ei lunio yn Gymraeg ac yn Saesneg ac eithrio deunydd o'r fath a gynhwysir mewn cyhoeddiadau Cymraeg neu a arddangosir mewn gweithgareddau Cymraeg eu cyfrwng, pryd yr ymddengys y deunydd yn Gymraeg yn unig. **(Safon 37)**

6. Gwybodaeth / Dogfennau ar gyfer y Cyhoedd/Ysgolion

Deunydd ar gyfer y Cyhoedd/Ysgolion

- 6.1 Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei arddangos yn gyhoeddus gael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, a rhaid peidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg – mae hyn yn golygu bod **rhaidd** i'r testun fod yr un maint, yr un ffont, yr un lliw ac ati â'i gilydd. Mewn rhai eithriadau, gellir defnyddio lliw gwahanol i wahaniaethu rhwng y Gymraeg a'r Saesneg e.e. os yw'r ddwy iaith wrth ymyl ei gilydd ar boster. Cofiwch gysylltu gyda Swyddog yr Iaith Gymraeg (manon.celyn@sirddinbych.gov.uk) i wirio a oes modd defnyddio'r eithriad hwn gyda'ch deunydd chi. **(Safon 38)**
- 6.2 Rhaid i unrhyw ddogfennau yr ydych yn eu llunio at ddefnydd y cyhoedd/ysgolion gael eu llunio yn Gymraeg ac yn Saesneg ac mae'n **rhaidd** iddynt fod ar gael a chael eu harddangos ar yr un pryd. **(Safon 40)**
- 6.3 Os byddwch yn llunio dogfen yn Gymraeg ac yn Saesneg (pa un ai ydynt yn

fersiynau ar wahân ai peidio), ni ddylech drin unrhyw fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae hyn yn golygu bod rhaid i'r testun fod yr un maint, yr un ffont, yr un lliw ac ati â'i gilydd ac mae'n rhaid cynnwys yr un wybodaeth yn y fersiwn Gymraeg a'r fersiwn Saesneg. Mewn rhai eithriadau, gellir defnyddio lliw gwahanol i wahaniaethu rhwng y Gymraeg a'r Saesneg e.e. os yw'r ddwy iaith wrth ymyl ei gilydd ar boster. Cofiwch gysylltu Swyddog yr Iaith Gymraeg (manon.celyn@sirddinbych.gov.uk) i wirio a oes modd defnyddio'r eithriad hwn gyda'ch deunydd chi. **(Safon 48)**

- 6.4 Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ddogfen ar wahân, **rhaid** sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ddogfen hefyd ar gael yn Gymraeg ac fel arall.

Defnyddiwch y geiriad a ganlyn:

Ar y fersiwn Saesneg nodwch:

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg hefyd.

Ar y fersiwn Gymraeg nodwch:

This document is also available in English.

Mae'n rhaid cynnwys y brawddegau hyn ar **bob** dogfen / ffurflen ac ati sy'n cael eu llunio ar wahân at ddefnydd y cyhoedd. Mae'r geiriad yma wedi cael ei gynnwys ar y [templedi sydd ar LINC](#) yn barod. **(Safon 49)**

7. Ffurflenni ar gyfer y Cyhoedd/Ysgolion

- 7.1 Rhaid i unrhyw ffurflen yr ydych yn ei llunio at ddefnydd y cyhoedd/ysgolion gael ei llunio yn Gymraeg ac yn Saesneg. **(Safon 50)**

- 7.2 Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o ffurflen ar wahân, rhaid sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ffurflen hefyd ar gael yn Gymraeg ac fel arall.

Defnyddiwch y geiriad a ganlyn:

Ar y fersiwn Saesneg nodwch:

Mae'r ffurflen hon ar gael yn Gymraeg hefyd.

Ar y fersiwn Gymraeg nodwch:

This form is also available in English.

Mae'n **rhaid** cynnwys y brawddegau hyn ar **bob** dogfen / ffurflen ac ati sy'n cael eu llunio ar wahân at ddefnydd y cyhoedd. Mae'r geiriad yma wedi cael ei gynnwys ar y [templedi sydd ar LINC](#) yn barod. **(Safon 50A)**

- 7.3 Os byddwch yn llunio ffurflen yn Gymraeg ac yn Saesneg (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), **rhaid** sicrhau nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae hyn yn golygu bod rhaid i'r testun fod yr un maint, yr un ffont, yr un lliw ac ati â'i gilydd ac mae'n rhaid cynnwys yr un wybodaeth yn y fersiwn Gymraeg a'r fersiwn Saesneg. Ni

ddylech wahaniaethu rhyngddynt o ran unrhyw ofynion sy'n berthnasol i'r ffurflen (er enghraifft mewn perthynas ag unrhyw ddyddiad cau ar gyfer cyflwyno'r ffurflen neu mewn perthynas â'r amser a ganiateir ar gyfer ymateb i gynnwys y ffurflen). **(Safon 50B)**

7.4 Os byddwch yn mewnosod gwybodaeth ar ffurflen (er enghraifft, cyn ei hanfon at aelod o'r cyhoedd er mwyn iddo wirio'r cynnwys neu er mwyn iddo lenwi gweddill y ffurflen), **rhaid** sicrhau bod yr wybodaeth yr ydych yn ei mewnosod yn cael ei mewnosod yn Gymraeg ar y fersiwn Gymraeg ac yn Saesneg ar y fersiwn Saesneg. **(Safon 51)**

7.5 Os bydd fersiynau Cymraeg a Saesneg ar wahân o ddogfen yn cael ei rhoi dros y cownter neu mewn cyfarfod un i un, bydd dewis o fersiwn Gymraeg, fersiwn Saesneg neu gopi o'r ddau yn cael eu cynnig. Mewn achosion o'r fath, bydd digon o gopïau o'r fersiwn Gymraeg a Saesneg ar gael, a byddant yn cael eu harddangos yr un mor amlwg â'i gilydd yn swyddfeydd a derbynfeydd y Cyngor. **(Safon 38)**

Fodd bynnag, pwysleisir y bydd cyhoeddi fersiynau ar wahân yn y modd hwn yn eithriad i'r rheol gyffredinol, a dylai swyddogion y Cyngor ymdrechu i wneud yn siŵr bod yr holl ffurflenni sy'n ymwneud â'u gwasanaethau nhw ar gael mewn fformat dwyieithog.

7.6 Os ydych yn llunio ffurflen o'r newydd, yna mae croeso i chi ei anfon at manon.celyn@sirddinbych.gov.uk i wneud yn siŵr ei fod yn cydymffurfio â'r Safonau, yn ogystal â Catrin Hughes (catrin.hughes@sirddinbych.gov.uk) neu Cheryl Evans (cheryl.evans@sirddinbych.gov.uk) er mwyn sicrhau ei bod yn cydymffurfio a'r [Canllawiau Brandio Corfforaethol](#).

8. Llwyfan Ddigidol

Gwefannau

8.1 Rhaid sicrhau:

- (a) bod testun **pob** tudalen ar unrhyw wefan y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdani ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg,
- (b) bod **pob** tudalen Gymraeg ar unrhyw wefan sydd gennym yn gweithredu'n llawn, ac
- (c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar unrhyw wefan sydd gennym **(Safon 52)**

8.2 Ar unrhyw wefan y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdani, mae'n rhaid sicrhau bod modd newid o un iaith i'r llall drwy fotwm sy'n medru newid o'r dudalen Gymraeg i'r un dudalen yn Saesneg ac fel arall yn gwbl ddi-drafferth. **(Saon 52)**

8.3 Mae'n **rhaid** i'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar unrhyw wefan y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdani fod yn Gymraeg ac yn Saesneg. **(Safon 56)**

Mewnrwyd

8.4 Pan fyddwch chi'n llunio tudalen newydd ar y fewnrwyd, cofiwch y bydd angen i chi ddarparu fersiwn Gymraeg ohono hefyd. Mae'n **rhaid** i bob tudalen ar

ein Mewnwyd fod ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg ac **ni fydd modd cyhoeddi unrhyw dudalen heb i chi anfon y ddwy fersiwn at y Tîm Gwe. (Safon 121)**

- 8.5 Mae tudalen [Cymraeg yn y Gweithle](#) ar y fewnwyd sy'n darparu gwasanaethau a deunydd cymorth i hybu'r Gymraeg ac i'ch cynorthwyo i ddefnyddio'r Gymraeg. Yma, ceir dolenni cyswllt i amryw o wefannau ac apiau defnyddiol i'ch helpu i ddefnyddio, meithrin a datblygu eich sgiliau Cymraeg. **(Safon 125)**

Microsoft Teams

- 8.6 Oeddech chi'n gwybod bod modd i chi ddefnyddio Teams yn Gymraeg? Cliciwch ar y botwm Gosodiadau (settings) ac yna Cyffredinol (general) ac yna mi welwch opsiwn i newid iaith yr ap i Gymraeg. Bydd hyn yn newid y rhyngwyneb i Gymraeg.
- 8.7 Os hoffech ddefnyddio'r cyfleuster sgwrsio yn Teams, mae modd cael cyfieithiad sydyn o'r neges hefyd, ond erfyniwn arnoch i beidio â defnyddio'r cyfleuster hwn i gyfieithu unrhyw beth swyddogol – mae gennym gytundeb â Chyngor Conwy ar gyfer gwasanaeth cyfieithu.

Apiau

- 8.8 Rhaid i **bob** ap yr ydym yn ei gyhoeddi weithredu'n llawn yn Gymraeg, ac ni ddylem drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran yr ap hwnnw. Mae hyn yn golygu bod rhaid i'r testun fod yr un maint, yr un ffont, yr un lliw ac ati â'i gilydd ac mae'n rhaid cynnwys yr un wybodaeth yn y fersiwn Gymraeg a'r fersiwn Saesneg. **(Safon 57)**

Cyfryngau Cymdeithasol

- 8.9 Wrth ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, **ni ddylem** drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae hyn yn golygu:

- (a) Dylech naill ai gael cyfrifon Cymraeg a Saesneg ar wahân neu gyfrif dwyieithog
  - (b) Dylai unrhyw negeseuon a roddir ar gyfrifon uniaith Saesneg gael eu rhoi mewn cyfrif arall yn Gymraeg union yr un pryd.
  - (c) Dylai unrhyw negeseuon ar gyfrifon dwyieithog gael eu postio yn Gymraeg ac yn Saesneg **ar yr un pryd**
  - (ch) Os oes gennych gyfrif dwyieithog yn hytrach na chyfrif Cymraeg a Saesneg ar wahân, mae angen i enw'r cyfrif fod yn **ddwyieithog** hefyd, gyda'r Gymraeg yn gyntaf a'r Saesneg wedyn. **(Safon 58)**
- 8.10 Os bydd rhywun yn cysylltu drwy'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg, mae'n **rhaid** ateb yn Gymraeg hefyd. **(Safon 59)**

Fideos

8.11 (a) **Fideo Gwybodaeth**

Os byddwch yn creu fideo yn Saesneg, at ddefnydd y cyhoedd neu staff mewnol, sy'n fideo gwybodaeth e.e. cyflwyniad i adeilad newydd, gwybodaeth am ailgylchu yn y sir neu wybodaeth am addysg etc, yna mae'n rhaid i chi hefyd greu fersiwn hollol Gymraeg ohono. Mewn fideo o'r fath, ni ddylech drin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg felly rhaid i unrhyw destun gael ei weld yn Gymraeg neu unrhyw sain gael ei ddweud yn Gymraeg (hynny yw, nid yw clywed sain Saesneg gydag is-deitlau Cymraeg yn dderbyniol) ar gyfer **fideo gwybodaeth**.

(b) **Fideo yn 'cyfweld' / 'sgwrsio' ag aelod o staff / y cyhoedd nad ydynt yn siarad Cymraeg**

Os byddwch yn creu fideo yn Saesneg, at ddefnydd y cyhoedd neu staff mewnol, sy'n cynnwys cyfweiliad neu sgwrs gydag aelod o staff / aelod o'r cyhoedd nad yw'n siarad Cymraeg / sy'n dewis siarad yn Saesneg, yna, mae angen creu fersiwn Gymraeg o'r fideo hwn, ond yn yr achos hwn, ceuwch gynnwys y clip hwnnw ar yr ochr Gymraeg gydag is-deitlau Cymraeg. **(Safon 6)**

Os nad ydych chi'n siŵr os yw eich fideo angen bod yn hollol Gymraeg ai peidio, cysylltwch â Manon Celyn, Swyddog y Gymraeg am gyngor – manon.celyn@sirddinbych.gov.uk

Peiriannau Hunanwasanaeth

- 8.12 Mae'n **rhaid** sicrhau bod unrhyw beiriannau hunanwasanaeth y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt yn gweithio'n llawn yn Gymraeg, a rhaid peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r peiriant hwnnw. Ble mae'n bosib, ceisiwch sicrhau fod y dudalen gartref yn Gymraeg yn ddiodyn. **(Safon 60)**

9. Arwyddion

Bydd pob arwydd, boed yn fewnol yn swyddfeydd y Cyngor, neu'n allanol at ddefnydd y cyhoedd ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Arwyddion Allanol

- 9.1 Pan fyddwch chi'n gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro) **rhaid** i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd sy'n arddangos y testun cyfatebol yn Saesneg neu ar arwydd ar wahân); ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid **peidio** â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg. Mae hyn yn golygu bod rhaid i'r testun fod yr un maint, yr un ffont, yr un lliw ac ati â'i gilydd. **(Safon 61)**
- 9.2 Pan fyddwch chi'n gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu yr un

wybodaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg, mae'n **rhaid** i'r testun Cymraeg gael ei roi uwchben y testun Saesneg, neu'r testun Cymraeg ar y chwith a'r Saesneg ar y dde. **(Safon 62)**

- 9.3 **Rhaid** sicrhau bod y testun Cymraeg ar arwyddion yn gywir o ran ystyr a mynegiant. **(Safon 63)**

Arwyddion Mewnol

Mae Arwyddion Mewnol yn cyfeirio at unrhyw fath o arwydd, boed yn arwydd sefydlog yn y gweithle, yn un wedi'i argraffu, neu'n un sy'n ymddangos ar sgrîn electronig. Gall fod yn arwydd sy'n rhoi gwybod i staff pa gyfarfodydd sy'n cael eu cynnal mewn ystafell, enw'r Gwasanaeth ar brif ddrws y gwasanaeth etc.

- 9.4 Pan fyddwch chi'n gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn eich gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), **rhaid** i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd sy'n arddangos y testun Saesneg cyfatebol neu ar arwydd ar wahân), ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid **peidio** â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg. Mae hyn yn golygu bod rhaid i'r testun fod yr un maint, yr un ffont, yr un lliw ac ati â'i gilydd. **(Safon 141)**
- 9.5 Pan fyddwch chi'n gosod arwydd newydd neu'n adnewyddu arwydd yn y gweithle (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu yr un wybodaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg, **rhaid** i'r testun Cymraeg gael ei roi uwchben y testun Saesneg, neu'r Gymraeg ar y chwith a'r Saesneg ar y dde. **(Safon 142)**
- 9.6 **Rhaid** i chi sicrhau bod y testun Cymraeg ar arwyddion a arddangosir yn y gweithle yn gywir o ran ystyr a mynegiant. **(Safon 143)**

10. Enwau Strydoedd

- 10.1 **Polisi'r Cyngor** mewn perthynas ag enwi strydoedd yw mabwysiadu enwau sy'n adlewyrchu hanes a threftadaeth yr ardal, gyda'r bwriad o gefnogi'r defnydd o enwau strydoedd Cymraeg traddodiadol ar gyfer safleoedd lleol a lle bo'r rhain yn briodol i ardal sy'n cael ei datblygu. Ni ddylid enwi strydoedd ar ôl personau byw neu farw.

Cynghorir ymgeiswyr i ymgynghori â ffynonellau lleol fel Archifau'r Sir a chymdeithasau hanesyddol cyn cyflwyno ceisiadau. Pan fo amgylchiadau arbennig yn codi, bydd y rhain yn cael eu hystyried gan y Cyngor.

Wrth ymdrin â cheisiadau ar gyfer caniatâd cynllunio i osod arwyddion, bydd Adran Gwasanaethau Cynllunio'r Cyngor yn sicrhau bod yr ymgeiswyr yn gosod arwyddion dwyieithog, a byddant yn sicrhau bod datblygwyr yn mabwysiadu enwau Cymraeg neu enwau dwyieithog ar ddatblygiadau newydd. **(Safon 94)**

11. Derbynfeydd

- 11.1 **Rhaid i unrhyw wasanaeth derbynfa fod ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg**, ac ni ddylem drin unrhyw un sydd eisiau cael gwasanaeth derbynfa Cymraeg yn llai ffafriol na pherson sydd eisiau cael gwasanaeth derbynfa Saesneg. Rhaid i aelodau staff sy'n gweithio ar dderbynfeydd fedru siarad Cymraeg yn rhugl. **(Safonau 10 a 64)**
- 11.2 Mae'n rhaid arddangos arwydd ym mhob derbynfa sy'n datgan (yn Gymraeg) bod croeso i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn y dderbynfa. **(Safon 67)**

Mae gan Manon Celyn gyflenwad o'r arwyddion priodol – cysylltwch â manon.celyn@sirddinbych.gov.uk.

12. Cortynnau Gwddf Cymraeg / Dysgwyr

- 12.1 Er mwyn ei gwneud yn haws i staff wneud defnydd o'u sgiliau Cymraeg yn y gweithle ac hefyd, er mwyn dangos i'r cyhoedd bod dewis iaith ar gael, mae cortynnau gwddf a bathodynau ar gael ar gyfer staff sy'n siarad Cymraeg yn rhugl, a chortynnau gwddf ar gael ar gyfer staff sy'n dysgu Cymraeg. Mae'r bathodynau/cortynnau gwddf hyn yn ffordd dda o wybod pa aelodau eraill o staff sy'n siarad Cymraeg.

Siaradwyr Cymraeg rhugl

Mae'n rhaid i bob aelod o staff sy'n gallu siarad Cymraeg yn rhugl wisgo bathodyn neu gortyn gwddf sy'n cyfleu hynny (cortyn gwddf du â swigen oren Cymraeg).

Dysgwyr Cymraeg

Mae cortynnau gwddf ar gyfer dysgwyr Cymraeg ar gael hefyd sy'n syml iawn i'r rhai dysgwyr,

I gael cortyn gwddf ar gyfer siaradwyr Cymraeg rhugl neu ar gyfer dysgwyr, cysylltwch â manon.celyn@sirddinbych.gov.uk ac mi wnawn bostio rhai atoch. **(Safon 68)**

13. Hysbysiadau Swyddogol a Hysbysiadau Cyhoeddus

- 13.1 **Rhaid** i unrhyw hysbysiad swyddogol yr ydym yn ei gyhoeddi neu ei arddangos, gael ei gyhoeddi neu ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg, a **rhaid peidio** â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r hysbysiad yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohono. **(Safon 69)**
- 13.2 Pan fyddwch chi'n cyhoeddi neu'n arddangos hysbysiad swyddogol sy'n cynnwys testun Cymraeg yn ogystal â thestun Saesneg, mae'n **rhaid** i'r testun Cymraeg gael ei roi uwchben y testun Saesneg. **(Safon 70)**

Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg o hysbysiad ar wahân, **rhaid** sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir bod y ddogfen hefyd ar gael yn Gymraeg ac fel arall. Defnyddiwch y geiriad a ganlyn:

Ar y fersiwn Saesneg nodwch:

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg hefyd.

Ar y fersiwn Gymraeg nodwch:

This document is also available in English.

Eithriadau i'r uchod fydd:

- (a) hysbysiadau swyddogol a hysbysiadau cyhoeddus mewn cyhoeddiadau Cymraeg. Bydd y rhain yn ymddangos yn Gymraeg yn unig.

14. Nawdd a Grantiau gan y Cyngor

- 14.1 Rhaid i unrhyw ddogfennau sy'n cael eu cyhoeddi sy'n ymwneud â cheisiadau am grant gael eu cyhoeddi yn Gymraeg, a **rhaid peidio** â thrin fersiwn Gymraeg o'r dogfennau hynny yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohonynt. **(Safon 71)**
- 14.2 Pan fyddwn yn gwahodd ceisiadau am grant, rhaid datgan yn y gwahoddiad y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg ac na fydd unrhyw gais a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg. **(Safon 72)**
- 14.3 **Ni ddylem** drin ceisiadau am grant a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na cheisiadau a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau ar gyfer cael ceisiadau, ac mewn perthynas ag amseriad rhoi gwybod i ymgeiswyr am benderfyniadau). **(Safon 72A)**
- 14.4 Os byddwch yn cael cais am grant yn Gymraeg, a bod angen cyfweld ag ymgeisydd fel rhan o'ch asesiad o'r cais rhaid i chi:
  - (a) gynnig darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg er mwyn i'r ymgeisydd allu defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad oni bai eich bod chi'n siarad Cymraeg yn rhugl, ac
  - (b) os yw'r ymgeisydd yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw (os nad ydych chi'n cynnal y cyfweiliad yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Gallwch drefnu bod cyfieithydd ar y pryd yn bresennol drwy gysylltu â'r Adran Ddemocratiaeth ar est 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu steve.price@sirddinbych.gov.uk i drefnu. **(Safon 74)**

- 14.5 Os cafodd cais ei gyflwyno yn Gymraeg, pan fyddwch chi'n rhoi gwybod i ymgeisydd beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chais am grant, yna mae'n rhaid i chi wneud hynny'n Gymraeg. Gwelwch ein [Polisi Dyfranu Grantiau](#) am ganllawiau pellach.

15. Tendrau

- 15.1 **Rhaid** i unrhyw wahoddiadau i dendro am contract yr ydych yn eu cyhoeddi gael eu cyhoeddi yn Gymraeg ac yn Saesneg ar yr un pryd, ac ni ddylech drin fersiwn Gymraeg o unrhyw wahoddiad yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohono. **(Safon 76)**

Rhaid cydymffurfio â'r safon hon yn yr amgylchiadau isod:

- (a) os yw pwnc y gwahoddiad i dendro am contract yn awgrymu y dylid ei gyhoeddi yn Gymraeg, neu
  - (b) os yw'r gynulleidfa a ragwelir, a'u disgwyliadau, yn awgrymu y dylid cyhoeddi'r gwahoddiad yn Gymraeg.
- 15.2 Os byddwch yn cyhoeddi gwahoddiadau i dendro am contract, **rhaid** datgan yn y gwahoddiad y caniateir i dendrau gael eu cyflwyno yn Gymraeg, ac na fydd tendr a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg. **(Safon 77)**
- 15.3 **Ni ddylech** drin tendr a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na thendr a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg pethau eraill, dyddiad cau ar gyfer cael tendrau, ac mewn perthynas ag amseriad rhoi gwybod i dendrwr am benderfyniadau). **(Safon 77A)**
- 15.4 Os byddwch yn cael tendr yn Gymraeg, a bod angen cyfweld â thendrwr fel rhan o'ch asesiad o'r tendr, ac nad ydych chi'n deall Cymraeg, rhaid i chi:
- (a) gynnig darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg fel bod modd i'r tendrwr ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, ac
  - (b) os yw'r tendrwr yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfweiliad, darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw. **(Safon 79)**

Gallwch drefnu bod cyfieithydd ar y pryd yn bresennol drwy gysylltu â'r Adran Ddemocratiaeth ar est 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu steve.price@sirddinbych.gov.uk i drefnu.

- 15.5 Pan fyddwch chi'n rhoi gwybod i dendrwr beth yw eich penderfyniad mewn perthynas â thendr, **rhaid** i chi wneud hynny yn Gymraeg os cafodd y tendr ei gyflwyno yn Gymraeg. **(Safon 80)**

16. Hunaniaeth Gorfforaethol

- 16.1 Bydd hunaniaeth gorfforaethol a delwedd gyhoeddus y Cyngor yn ddwyieithog, ac ni fydd yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. **(Safon 83)**

17. Cyrsiau sy'n agored i'r Cyhoedd:

- 17.1 Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd, rhaid ei gynnig yn Gymraeg. **(Safon 84)**
- 17.2 Os byddwch yn datblygu cwrs addysg sydd i'w gynnig i'r cyhoedd, **rhaid** asesu'r angen i'r cwrs hwnnw gael ei gynnig yn Gymraeg; a rhaid **sicrhau** bod yr asesiad wedi ei gyhoeddi ar ein gwefan. **(Safon 86)**

18. Negeseuon dros systemau sain

- 18.1 Pan fyddwch chi'n cyhoeddi neges dros system sain, neu'n cyhoeddi gwybodaeth drwy ddefnyddio offer sain yn y gweithle **rhaid** i chi wneud y cyhoeddiad hwnnw yn Gymraeg ac yn Saesneg ar yr un pryd ac mae'n **rhaid** i'r cyhoeddiad gael ei wneud yn Gymraeg yn gyntaf. Mae hyn yn cynnwys systemau sain Canolfannau Hamdden. **(Safonau 87 a 144)**

Adran B – Safonau Llundio Polisi

Wrth ddatblygu polisi newydd, neu wrth adolygu polisi sydd eisoes yn bodoli, dylech hefyd lenwi Aseidiadau o Effaith ar Les sy'n cynnwys ystyried materion sy'n ymwneud â Safonau'r Gymraeg. Bydd yr Aseidiad yn cael ei anfon at Swyddog y Gymraeg i'w ystyried ac i'w drafod gyda chi.

19. Llundio Polisi

19.1 Pan fyddwch chi'n llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, **rhaid** i chi ystyried pa effeithiau, os o gwbl (pa un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 88)

19.2 Pan fyddwch chi'n llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, **rhaid** i chi ystyried sut y gellid llunio'r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel y byddai'r penderfyniad polisi'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 89)

19.3 Pan fyddwch chi'n llunio polisi newydd, neu'n adolygu neu'n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, **rhaid** i chi ystyried sut y gellid llunio'r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel na fyddai'r penderfyniad polisi'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 90)

19.4 Pan fyddwch chi'n cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, **rhaid** i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch yr effeithiau (pa un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi o dan ystyriaeth yn eu cael ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 91)

19.5 Pan fyddwch chi'n cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, **rhaid** i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu'r polisi o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar –

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 92)

19.6 Pan fyddwch chi'n cyhoeddi dogfen ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi, **rhaid** i'r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu'r polisi o dan ystyriaeth fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 93)

19.7 Rhaid i'r Cyngor lunio a chyhoeddi **polisi dyfarnu grantiau** (neu, pan fo'n briodol, ddiwygio polisi sydd eisoes yn bodoli) sy'n ei gwneud yn ofynnol i chi ystyried y materion a ganlyn pan fyddwch chi'n gwneud penderfyniadau ynghylch dyfarnu grant –

- (a) pa effeithiau, os o gwbl (a pha un ai yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol), y byddai dyfarnu grant yn eu cael ar:
  - (i) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
  - (ii) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- (b) sut y gellid gwneud neu weithredu penderfyniad (er enghraifft, drwy osod amodau grant) fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar:
  - (i) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
  - (ii) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- (c) sut y gellid gwneud neu weithredu penderfyniad (er enghraifft, drwy osod amodau grant) fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol ar:
  - (i) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
  - (ii) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- (ch) a oes angen i chi ofyn i'r ymgeisydd am grant am unrhyw wybodaeth ychwanegol er mwyn eich cynorthwyo i asesu effaith dyfarnu grant ar –
  - (i) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
  - (ii) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 94)

19.8 Pan fyddwch chi'n comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, **rhaid** i chi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried pa effeithiau, os o gwbl (a pha un ai ydynt yn rhai positif neu'n rhai andwyol), y byddai'r penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth yn eu cael ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 95)

19.9 Pan fyddwch chi'n comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, **rhaid** i chi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar:

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
- (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

(Safon 96)

19.10 Pan fyddwch chi'n comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir i'ch cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, **rhaid** i chi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel na

fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol,
ar –

- (a) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a
  - (b) pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- (Safon 97)**

Adran C – Safonau Gweithredu

20. Camau Gweithredu i Reolwyr Atebol

Ydych chi'n Reolwr Atebol? Os ydych, mae angen i chi ddilyn y camau isod.

Penodi Staff Newydd

- 20.1 Pan fyddwch chi'n cynnig swydd newydd i unigolyn, rhaid i chi ofyn i'r unigolyn hwnnw a yw'n dymuno i'r contract cyflogaeth neu gontract am wasanaethau gael ei ddarparu yn Gymraeg; ac os yw'r unigolyn yn dymuno hynny rhaid i chi ddarparu'r contract yn Gymraeg. Byddai'r rheolwr yn cynnig ar lafar a bydd AD yn anfon y contract allan. **(Safon 99)**
- 20.2 **Rhaid** i chi –
- (a) ofyn wrth bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ohebiaeth bapur sy'n ymwneud â'i gyflogaeth, ac sydd wedi ei chyfeirio ato'n bersonol, yn Gymraeg, a
  - (b) os yw cyflogai yn dymuno hynny, darparu unrhyw ohebiaeth o'r fath iddynt yn Gymraeg.
- (Safon 100)**
- 20.3 **Rhaid** i chi ofyn wrth bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu anghenion neu ofynion ei hyfforddiant yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid i chi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddynt yn Gymraeg. **(Safon 101)**
- 20.4 **Rhaid** i chi ofyn wrth bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu ei amcanion perfformiad yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid i chi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddynt yn Gymraeg. **(Safon 102)**
- 20.5 **Rhaid** i chi ofyn wrth bob cyflogai a fyddai'n dymuno cael unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu neu'n cofnodi ei gynllun gyrfa yn Gymraeg; ac os yw'n dymuno hynny rhaid i chi ddarparu unrhyw ddogfennau o'r fath iddynt yn Gymraeg. **(Safon 103)**
- 20.6 Mae angen sicrhau bod unrhyw ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi:
- (a) gwyliau,
  - (b) absenoldebau o'r gwaith, ac
  - (c) oriau gwaith,
- yn cael eu darparu yn Gymraeg ac yn Saesneg. **(Safon 104)**
- 20.7 Pan fydd aelod staff newydd yn cychwyn gweithio i'r Cyngor, bydd yn cwblhau'r cyflwyniad corfforaethol yn Gymraeg neu'n Saesneg ar-lein drwy e-ddysgu. **(Safon 128)**

21. Materion sy'n ymwneud ag Adnoddau Dynol

Cyhoeddi Polisiâu

- 21.1 Bydd pob polisi y mae'r Cyngor yn eu llunio ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg **bob amser. (Safonau 105 - 111)**
- 21.2 **Rhaid** i chi ganiatáu i bob aelod o'ch staff fedru:
- (a) gwneud cwynion i chi yn Gymraeg, ac
  - (b) ymateb i unrhyw gŵyn a wnaed amdanynt yn Gymraeg.
- (Safon 112)**
- 21.3 **Rhaid** i unrhyw ddogfen sy'n nodi ein gweithdrefnau ar gyfer gwneud cwynion ddatgan y caiff pob aelod o staff:
- (a) wneud cwyn i chi yn Gymraeg, a
  - (b) ymateb i gŵyn a wnaed amdanynt yn Gymraeg; a rhaid i chi hefyd roi gwybod i bob aelod o staff am yr hawl honno.
- (Safon 112A)**
- 21.4 Os bydd yr Adnoddau Dynol yn cael cwyn gan aelod o staff neu'n cael cwyn ynghylch aelod o staff, a bod angen cyfarfod â'r aelod hwnnw o staff, byddant yn:
- (a) gofyn wrth yr aelod o staff a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod;
  - (b) esbonio y bydd yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw os yw'n ofynnol; ac os yw'r aelod o staff yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, byddant yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg yn y cyfarfod (os nad ydynt yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).
- (Safon 114)**
- 21.5 Pan fyddwch chi'n rhoi gwybod i aelod o staff beth yw'ch penderfyniad mewn perthynas â chŵyn a wneir gan yr aelod hwnnw, neu mewn perthynas â chŵyn a wneir amdano ef, **rhaid** i chi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff:
- (a) wedi gwneud y gŵyn yn Gymraeg,
  - (b) wedi ymateb yn Gymraeg i gŵyn amdanynt,
  - (c) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r gŵyn yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu
  - (ch) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r gŵyn.
- (Safon 115)**
- 21.6 Bydd y Cyngor yn caniatáu i bob aelod o staff ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn ei erbyn mewn unrhyw broses ddisgyblu fewnol. **(Safon 116)**
- 21.7 **Rhaid** i unrhyw ddogfen sy'n nodi ein trefniadau ar gyfer disgyblu staff ddatgan y caiff unrhyw aelod o staff ymateb yn Gymraeg i unrhyw honiadau a wneir yn ei erbyn, ac os byddwch yn dechrau gweithdrefn ddisgyblu mewn perthynas ag aelod o staff, rhaid i chi roi gwybod i'r aelod hwnnw o staff am yr hawl honno.

- 21.8 Os bydd cyfarfod yn cael ei drafod gydag aelod o staff ynghylch achos disgyblu mewn perthynas â'i ymddygiad, byddant yn:
- (a) gofyn wrth yr aelod o staff a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, ac yn
  - (b) esbonio y byddant yn darparu gwasanaeth cyfieithu at y diben hwnnw os yw'n ofynnol; ac, os yw'r aelod o staff yn dymuno defnyddio'r Gymraeg, byddant yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i Saesneg yn y cyfarfod (os nad ydynt yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

(Safon 118)

- 21.9 Pan fyddwch chi'n rhoi gwybod i aelod o staff beth yw'ch penderfyniad yn dilyn proses ddisgyblu, **rhaid** i chi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff –
- (a) wedi ymateb i honiadau yn ei erbyn yn Gymraeg,
  - (b) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r broses ddisgyblu yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu
  - (c) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r broses ddisgyblu.

(Safon 119)

22. Technoleg Gwybodaeth

- 22.1 **Gwirydd sillafu Cymraeg** - Mae modd i bob aelod o staff wirio sillafu Cymraeg yn MS Word yn union fel y byddech chi'n ei wneud yn Saesneg. Yn y gosodiadau iaith, dewiswch 'Cymraeg' / 'Welsh' a gwnewch yn siŵr fod tic a'r llythrennau A B C uwch ei ben.
- 22.2 **Cysgliad** – Pecyn yw Cysgliad sy'n cynnwys Cysill, rhaglen sy'n gwirio sillafu a gramadeg, a Cysgeir sef rhaglen sy'n cynnwys geiriadur Cymraeg - Saesneg a theclynnau hwylus eraill. Mae Cysgliad ar bob gliniadur sy'n eiddo i'r Cyngor (ar Microsoft Word dan Adolygu / Review neu Ategiion / Add-ins yn dibynnu ar ba fersiwn o Word sydd gennych). Dylai'r pecyn fod ar bob un gliniadur CSDd yn ddiogel, ond os nad yw ar eich gliniadur chi, cysylltwch â Desg Gymorth TG a gofyn wrthyn nhw ei osod. Gall Swyddog yr Iaith Gymraeg egluro wrthy'ch sut mae defnyddio gwahanol declynnau'r pecyn.
- (Safon 120)**
- 22.3 **MS Office yn Gymraeg** - Mae modd newid pob rhaglen MS Office ar eich cyfrifiadur i'r Gymraeg. Dyma ganllaw i'ch arwain trwy'r camau angenrheidiol i newid eich iaith Windows ddiogel o'r Saesneg i'r Gymraeg ar gyfer [Windows 7](#) a [Windows 8](#).**(Safon 120)**

23. Sgiliau Cymraeg staff y Cyngor

- 23.1 Er mwyn hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg, bydd y Cyngor yn casglu gwybodaeth flynyddol am sgiliau iaith staff y Cyngor er mwyn nodi lefel sgiliau iaith Gymraeg pob aelod o staff wrth siarad, darllen ac ysgrifennu yn Gymraeg ym mhob gwasanaeth. **(Safon 127)**

23.2 Mae angen i **bob** aelod o staff gwblhau'r holiadur neu ddiweddarau'r daflen am ei sgiliau iaith Gymraeg sy'n dod yn flynyddol gan Swyddog yr Iaith Gymraeg.

24. Cyrsiau Cymraeg i staff

24.1 I hwyluso eich defnydd o'r Gymraeg, mae'r Cyngor yn darparu hyfforddiant yn Gymraeg mewn meysydd gwahanol. **(Standard 128)**

25. Dysgu Cymraeg

Mae'r Cyngor yn ffodus o fod yn rhan o Gynllun Cymraeg Gwaith ar gyfer staff sydd eisiau dysgu Cymraeg. Nod y Cynllun Cymraeg Gwaith yw cryfhau sgiliau Cymraeg yn y gweithle. Mae'r cynllun yn cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru, ac fe'i datblygwyd gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol. Rhaglen benodol i gryfhau sgiliau Cymraeg mewn gweithleoedd ledled Cymru yw Cymraeg Gwaith. Mae'r gwersi am ddim i staff y Cyngor. Os hoffech wybodaeth bellach am ein cyrsiau i ddysgu Cymraeg, ewch i dudalen [Cyrsiau a dosbarthiadau Cymraeg](#) ar wefan y cyngor neu mae croeso i chi gysylltu â Swyddog yr Iaith Gymraeg (manon.celyn@sirddinbych.gov.uk).

25.1 Yn unol â Safonau'r Gymraeg, bydd y Cyngor yn darparu cyfleoedd yn ystod oriau gwaith:

- (a) i aelodau staff gael gwersi Cymraeg, ac
- (b) i gyflogeion sy'n rheoli pobl eraill gael hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr.

Mae hyn yn golygu bod dyletswydd ar bob Gwasanaeth i ryddhau staff i fedru mynychu gwersi'n rheolaidd neu roi amser iddynt hunan-astudio yn ystod oriau gwaith gyda chaniatâd eu rheolwr.

(Safon 130)

25.2 Bydd y Cyngor yn darparu cyfleoedd i aelodau staff sydd wedi cwblhau hyfforddiant Cymraeg sylfaenol gael hyfforddiant pellach yn rhad ac am ddim er mwyn datblygu eu sgiliau yn yr iaith. **(Safon 131)**

25.3 Bydd y Cyngor yn darparu cyrsiau hyfforddi er mwyn i aelodau staff ddatblygu:

- (a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth am hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru);
- (b) dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg;
- (c) dealltwriaeth am y modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

(Safon 132)

26. Adnoddau Dynol

Staffio

26.1 Er mwyn i'r Cyngor allu gwasanaethu siaradwyr Cymraeg a siaradwyr Saesneg

fel ei gilydd heb drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, bydd y Cyngor yn sicrhau bod ganddo ddigon o siaradwyr Cymraeg sy'n meddu ar y sgiliau cyfathrebu priodol i ddarparu gwasanaeth cyflawn yn y Gymraeg yn y gweithleoedd hynny a'r sefyllfaoedd gwasanaeth hynny lle cysylltir â'r cyhoedd yng Nghymru. **(Sawl safon yn berthnasol)**

26.2 Bydd trefniadau staffio pob gwasanaeth yn destun adolygiad parhaus, er mwyn nodi blaenoriaethau pob Gwasanaeth ar gyfer ymdrin ag unrhyw ddiffygion sgiliau dwyieithog. **(Sawl safon berthnasol)**

26.3 Er mwyn hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg, bydd y Cyngor yn casglu gwybodaeth am sgiliau iaith y staff Cyngor er mwyn nodi nifer y staff sy'n gallu siarad, darllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg ym mhob gwasanaeth. Bydd y Cyngor yn gwneud hynny drwy rannu holiadur blynyddol/dogfen i'w diweddarau'n flynyddol. **(Safon 151)**

26.4 Drwy gynnal a dadansoddi'r Asesiad uchod yn barhaus, bydd y swyddogion yn gallu dynodi'r gweithleoedd hynny a'r swyddi hynny lle bydd medru siarad Cymraeg yn hanfodol neu'n ddymunol. Gellir diffinio'r angen hwnnw fel un sydd ynghlwm wrth weithle, sefyllfa neu dîm penodol, yn hytrach na'i gysylltu â swydd benodol. Bydd hyn yn galluogi'r swyddogion i osod swyddi newydd yr Awdurdod a phob swydd a ddaw yn wag mewn un o'r ddau gategori a ganlyn:

(a) Swyddi y mae rhuglder yn Gymraeg yn hanfodol oherwydd eu cysylltiad â'r cyhoedd; neu am resymau eraill (e.e. cyfieithwyr, swyddog y wasg, staff derbynfydd, swyddogion sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion diamddiffyn ac ati)

(b) Swyddi y mae rhuglder yn y Gymraeg neu wybodaeth o'r Gymraeg yn ddymunol.

Bydd pob un o swyddi newydd y Cyngor a phob swydd sy'n dod yn wag ac y bwriedir ei llenwi yn cael eu gosod yn un o'r ddau gategori hyn.

Er mwyn cynorthwyo'r swyddogion a'r pwyllgorau priodol i weithredu yn unol â'r amcanion staffio hyn, rhoddir y canllawiau cyffredinol a ganlyn, sy'n seiliedig ar yr hyn y mae'n deg ac yn rhesymol i'r cyhoedd ei ddisgwyl:

(a) Bydd y Gwasanaethau'n sicrhau bod ganddynt swyddogion sy'n rhugl yn Gymraeg a Saesneg yn y swyddi a ganlyn: swyddogion derbynfa; Canolfan Gyswllt Cwsmeriaid a Gwasanaethau Cwsmeriaid.

(b) Ym mhrif swyddfydd a phrif weithleoedd y Cyngor, sicrheir bod nifer digonol o staff sy'n rhugl yn Gymraeg a Saesneg. Bydd y Gwasanaethau'n sicrhau bod canran briodol o siaradwyr Cymraeg ymhlith eu staff, a bod cyfarwyddyd pendant iddynt ddarparu gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg yn ôl y gofyn.

(c) Bydd penaethiaid timau o swyddogion a ddaw i gysylltiad â'r cyhoedd yn trefnu eu timau mewn modd sy'n sicrhau nad yw eu gwasanaeth yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

27. Recriwtio i Swydd Wag

27.1 Dyma'r camau sydd angen eu dilyn wrth recriwtio i swydd wag:

- Ysgrifennu'r Swydd-ddisgrifiad, Manylion yr unigolyn a'r Hysbyseb Swydd gan ddefnyddio'r templedi priodol sydd ar gael [yma](#).
- Mae'n bwysig eich bod yn nodi'r dynodiad iaith ar yr hysbyseb a Manylion yr Unigolyn – mae hyn yn un o ofynion y Safonau. Mae nodi Hanfodol / Dymunol yn ddigon ar y Manylion yr Unigolyn, ond ar gyfer yr hysbyseb, mae angen rhoi eglurhad pellach er mwyn egluro'n union beth y bydd disgwyl i'r sawl sy'n llwyddiannus ei wneud ac felly, gobeithio, denu mwy o ymgeiswyr hefyd. Felly yn lle nodi "**Mae Cymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon**" yn unig, gallech nodi e.e.
  - Mae'r gallu i sgwrsio'n gartrefol gyda chwsmeriaid yn Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.
  - Mae sgwrsio'n gartrefol gyda chwsmeriaid ac ateb gohebiaeth syml yn Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.
  - Mae'r gallu i gynnal sgwrs syml yn y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.
  - Mae'r gallu i roi cyflwyniadau cyhoeddus a pharatoi adroddiadau yn Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.
  - Mae'r gallu i gynnal asesiadau seicolegol drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg a'r gallu i gyflwyno gwybodaeth yn ysgrifenedig yn y ddwy iaith yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.
  - Rydym yn chwilio am unigolyn sy'n gallu defnyddio'r Gymraeg i safon uchel ar lafar ac yn ysgrifenedig er mwyn ymgymryd â chyfweiliadau yn y wasg ac ymateb i ohebiaeth dechnegol.
  - Mae'r gallu i arwain gweithgareddau i blant a phobl ifanc trwy gyfrwng y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon
  - Mae'r gallu i ysgrifennu llythyrau a chofnodion mewn Cymraeg cywir yn hanfodol ar gyfer y swydd hon.
  - Mae'r gallu i roi cyfarwyddiadau a chyngor yn y Gymraeg yn hanfodol ar gyfer y swydd hon a'r gallu i ysgrifennu yn y Gymraeg yn ddymunol.

Mae croeso i chi newid yr enghreifftiau uchod i fod yn berthnasol i'r swydd rydych chi'n recriwtio iddi. **(Safon 136A)**

Rhaid i bob hysbyseb swydd a phob swydd-ddisgrifiad gael eu hysbysebu yn Gymraeg ac yn Saesneg ar bob gwefan ac ym mhob cylchgrawn/papur newydd sy'n cael ei gyhoeddi yng Nghymru. **(Safon 136)**

28. Trefnu Cyfweiliadau

28.1 Os yw'r ymgeisydd wedi nodi ar y ffurflen gais ei fod yn dymuno i'r cyfweiliad gael ei gynnal yn Gymraeg, bydd gofyn i chi sicrhau bod gennych fodd o

wneud hynny. Yn ddelfrydol, dylid cynnal y cyfweiliad gyda phanel sy'n rhugl yn Gymraeg, ond os oes aelod o'r panel yn ddi-Gymraeg, bydd gofyn i chi drefnu bod cyfieithydd ar y pryd ar gael – i wneud hynny, ffoniwch y Gwasanaeth Democratiaeth ar est 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu steve.price@sirddinbych.gov.uk. Bydd angen rhoi gwybod i'r ymgeisydd mai drwy gyfieithydd mae ei gyfweiliad. **(Safon 139)**

- 28.2 Os ydych yn cyfweild am swydd Cymraeg hanfodol, cofiwch bod rhaid i o leiaf hanner y cwestiynau gael eu gofyn yn Gymraeg gan aelod o'r Panel, ac os nad ydych chi'n siarad Cymraeg, bydd gofyn i chi drefnu bod rhywun ar gael i ofyn y cwestiynau yn Gymraeg a phrofi sgiliau iaith Gymraeg y rhai sy'n cael eu cyfweild i wneud yn siŵr eu bod yn medru siarad Cymraeg.

NI ELLIR recriwtio unrhyw un i swydd Cymraeg hanfodol os nad ydynt yn gallu siarad Cymraeg yn rhugl (lefel 4 neu 5). Yn ddelfrydol, dylid cynnal y cyfweiliad gyda phanel sy'n rhugl yn Gymraeg, ond os oes aelod o'r panel yn ddi-Gymraeg, bydd gofyn i chi drefnu bod cyfieithydd ar y pryd ar gael – i wneud hynny, ffoniwch y Gwasanaeth Democratiaeth ar est 2574/2589 neu anfonwch neges at rhodri.tomos-jones@sirddinbych.gov.uk neu steve.price@sirddinbych.gov.uk.

- 28.3 Os yw'r ymgeisydd wedi nodi ar ei ffurflen gais ei fod yn dymuno cael gohebiaeth yn Gymraeg, bydd angen i chi anfon y llythyr yn ei wahodd i gyfweiliad ato, ac unrhyw ohebiaeth arall yn **Gymraeg yn unig**.

- 28.4 Ar ôl penodi, eto bydd angen anfon unrhyw ohebiaeth at yr ymgeisydd llwyddiannus yn ei ddewis iaith yn ôl ei ddymuniad.

29. Cyhoeddiadau dros offer sain

- 29.1 Pan fyddwch chi'n gwneud cyhoeddiadau dros offer sain yn y gweithle, **rhaid** i'r cyhoeddiad hwnnw gael ei wneud yn Gymraeg yn gyntaf, a'r Saesneg i ddilyn bob amser. **(Safon 144)**

30. Cwynion

- 30.1 Yn unol â'r Safonau, mae'n rhaid i ni gadw cofnod o bob cwyn yr ydym yn ei chael mewn perthynas â'r Gymraeg. Cofiwch felly ei bod hi'n bwysig bod unrhyw gwynion am y Gymraeg yn cael eu cofnodi o dan '**cydraddoldeb**' ac yna '**laith Gymraeg**' ar system gwynion C360.
- 30.2 Gall Swyddog yr Iaith Gymraeg (manon.celyn@sirddinbych.gov.uk) eich helpu i ymateb i unrhyw gŵyn o'r fath sy'n cyrraedd hefyd. **(Safon 147)**

Adran Ch – Safonau Hyrwyddo'r Gymraeg

Yn unol â Safon 145 ac 146, mae gennym Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg. Gellir ei gweld [yma](#).